

#OAweek

ВІДКРИТА НАУКА

КОРИСНІ ДЖЕРЕЛА

20-26 жовтня 2025 року SPARC у партнерстві з Консультативним комітетом Тижня відкритого доступу проводить щорічну подію – Міжнародний тиждень відкритого доступу (International Open Access Week).

ТЕМА ТИЖНЯ ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ 2025-ГО РОКУ:

“КОМУ НАЛЕЖАТЬ НАШІ ЗНАННЯ?”

Ця тема ставить гостре запитання про те, як у час потрясінь спільноти можуть повернути права на свої знання. Спонукає замислитися над тим, хто має доступ до освіти і науки, хто створює і поширює знання, звідки вони походять і чий голос має більшу вагу.

Тема ґрунтується на розмовах, заходах і діях протягом останніх двох років, які були зосереджені на тому, щоб поставити «спільноту над комерціалізацією». Останнім часом було досягнуто значного прогресу. Поширюються видавничі моделі спільнот: *Діамантовий відкритий доступ* (без плати за публікацію) і *Передплата відкритості* (Subscribe to Open, S2O).

Реформуються політики *оцінювання наукової діяльності*, промоції і призначення на наукові посади, заохочуючи обмін знаннями і спільну працю. Значно більше науковців починають розуміти, що дані і результати досліджень не завжди належать лише їм, але також і учасникам їхніх досліджень, які мають право контролю.

Незважаючи на цей прогрес, виникають нові ризики комерціалізації без врахування інтересів спільнот. Насамперед це поспішне використання академічних знань для навчання моделей штучного інтелекту (ШІ) та інтеграція ШІ в академічні процеси.

Попри це, некомерційні підходи до обміну знаннями спільнот, до яких закликають Рекомендації ЮНЕСКО з відкритої науки і Декларація Толука-Кейптауна, пропонують шляхи уникнення цих ризиків і створення майбутнього, у якому особи і спільноти володіють власними знаннями і отримують від них вигоду.

Тиждень відкритого доступу – це неоціненна можливість поєднати глобальний поштовх до відкритого обміну знаннями з просуванням змін у політиці та вирішенням соціальних питань, що впливають на людей у всьому світі.

БІБЛІОТЕКА ПРОПОНУЄ ВАМ ДОБІРКУ КОРИСНИХ ДЖЕРЕЛ З ЗАГАЛЬНИХ ТА ОКРЕМИХ ВАЖЛИВИХ ПИТАНЬ, ЩОДО ВІДКРИТОЇ НАУКИ, ЯК КОМПЛЕКСНОГО СУЧАСНОГО ПОДХОДУ ДО НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЯКИЙ ПЕРЕДБАЧАЄ ПРОЗОРИСТЬ, ДОСТУПНІСТЬ ТА СПІВПРАЦЮ НА ВСІХ ЕТАПАХ ДОСЛІДЖЕННЯ

#OAweek

КНИГИ, ЗБІРНИКИ

- UNESCO. Open Science : Recommendation on Open Science [Electronic resource] / United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. – Paris : UNESCO, 2021. – 36 p.
- Recommendations for the Open Science and Research Assessment reforms in Ukraine. Рекомендації щодо реформ із впровадження відкритої науки та оцінювання наукової діяльності в Україні:OPEN4UA PROJECT: REPORT: [Electronic resource] / S.Dahle , O. Berezko. - Любляна, Київ. – 2025. – 86 с. - <https://doi.org/10.5281/zenodo.11203590>
- Аналіз провідного вітчизняного та зарубіжного досвіду з підвищення дослідницької спроможності університетів України в умовах війни та повоєнного відновлення у контексті імплементації концепції «Відкрита наука» [Електронний ресурс] : препринт (аналітичні матеріали) / В. Луговий, І. Драч, О. Петроє [та ін.] ; за ред. В. Лугового, О. Петроє. – Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2022. – 147 с
- Відкрита наука. Вступний посібник [Електронний ресурс] / В. Дртінова, Д. Ганзлікова, М. Янічек [та ін.] ; пер. з англ. К. Ткачук. – Варшава; Прага, 2023. – 73 с.
- Відкрита наука: поняття, терміни, документи, ресурси: Презентація / Н. Антропова, Бібліотека ОНМедУ [Електронний ресурс]. – Одеса, 2025. – 20 с.
- Відкрита наука та інновації в Україні 2022 [Електронний ресурс] : Перша міжнар. конф., 27-28 жовт. 2022 р. : матеріали / Міністерство освіти і науки України; Державна науково-технічна бібліотека України. – Київ : УкрІНТЕІ, 2022. – 170 с.

КНИГИ, ЗБІРНИКИ

- Відкриті наукові практики : навч. посіб. [Електронний ресурс] / А. Артюхов, Н. Артюхова, О. Березко [та ін.]. – Житомир : ТОВ «Видавничий дім «Бук-Друк», 2024. – 400 с.
- Методичні рекомендації щодо управління науковими даними для закладів вищої освіти та наукових установ у частині визначення механізмів збереження та повторного використання наукових даних: Метод.реком. / МОН. – К. , 2024. – 55 с.
- Назаровець С. Відкрита наука сьогодні: виклики та перспективи [Електронний ресурс] / С. Назаровець. – Запоріжжя : БДПУ, 2024. – 60 с. – [дата звернення : 17.06.2025]
- Теоретичні основи підвищення дослідницької спроможності університетів України в контексті імплементації концепції «Відкрита наука» [Електронний ресурс] : препринт (аналітичні матеріали) / В. Луговий, І. Драч, О. Петроє [та ін.] ; за ред. В. Лугового, О. Петроє. – Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2021. – 206 с. – [дата звернення : 18.06.2025]
- Теоретичні та методичні основи модернізації механізмів підвищення дослідницької спроможності університетів України у контексті імплементації концепції «Відкрита наука» та повоєнного відновлення України як сильної європейської країни [Електронний ресурс] : монографія / В. Луговий, І. Драч, О. Петроє [та ін.] ; за ред. В. Лугового [та ін.]. – Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2023. – 173 с. – [дата звернення : 17.06.2025]

ЖУРНАЛИ

Відкрита наука та інновації : електронний наук.-практ. журн. / Держ. наук.-техн. б-ка України ; голов. ред. А. Г. Жарінова. – Київ : ДНТБ, 2022. – Видається двічі на рік. – Режим доступу : <https://journal.dntb.gov.ua/osi>

Рецензований журнал з відкритим доступом, який двічі на рік видається Державною науково-технічною бібліотекою України за допомогою програмного забезпечення OJS. Журнал приймає до розгляду статті, які презентують результати наукових досліджень та впровадження дослідницьких практик з питань відкритої науки, відкритого доступу, відкритих даних, відкритого рецензування, відкритої методології, відкритих освітніх ресурсів, відкритого програмного забезпечення, розвитку дослідницької інфраструктури, функціонування репозитаріїв публікацій та даних, управління даними досліджень на принципах FAIR, основних тенденцій та стратегій академічного видавництва, сервісів та застосунків цифрової науки, впливу штучного інтелекту на дослідницький процес та бібліотечно-інформаційні технології, цифрової гуманітаристики, створення електронних бібліотек та менеджменту електронних ресурсів.

OSJ | OPEN
SCIENCE
JOURNAL

Open Science Journal: електронний наук.-практ. журн. / Ivana Bilic та ін. - Novi Sad: NVO Start, 2017. - Видається 4 рази на рік. – Режим доступу : <https://osjournal.org>

(OSJ) є мультидисциплінарним журналом відкритого доступу, який приймає науково ретельні дослідження, незалежно від новизни. OSJ широкий спектр забезпечує платформу для публікації оригінальних досліджень у всіх областях наук, включаючи міждисциплінарні та реплікаційні дослідження, а також негативні результати.

- **THE PARADIGM OF OPEN SCIENCE AND DEMOCRATIZATION OF THE RESEARCH ACTIVITY OF UNIVERSITIES** [Електронний ресурс] / *Yurii Mielkov* // ПАРАДИГМА ПІЗНАННЯ - 2023. - Т. 3, №57 . - [https://doi.org/10.26886/2520-7474.3\(57\)2023.4](https://doi.org/10.26886/2520-7474.3(57)2023.4)
- **Відкриті наукові дані: аналітика європейських і національних стандартів щодо якості, інтероперабельності та безпеки** [Електронний ресурс] / Т. В. Рудакова, Є. Б. Шаповалов, Т. К. Кузнецова, С. С. Жарінов // Наукові записки Малої Академії Наук України. – 2023. – № 3 (28). – С. 70–80.
- **Драч І. Відкрита наука в Україні: актуальність і переваги** [Електронний ресурс] / І. Драч, О. Петроє, І. Рєгейпо : [Препринт] // 16- та Міжгалузева науково-практична конференція «Українське суспільство у перспективах розвитку: історичний, соціально-політичний, освітньо-педагогічний аспекти»: Тези, 26–28 березня 2025 року- Київ. НАПН України - <https://doi.org/10.5281/zenodo.15112175>
- **Жеребчук С. Огляд використання постійних ідентифікаторів в Україні** [Електронний ресурс] / С. Жеребчук, М. Цюра // Відкрита наука та інновації. – 2024. – № 2. – С. 51–63.
- **Мар'єнко М. Штучний інтелект та відкрита наука в освіті** [Електронний ресурс] / М. Мар'єнко, В. Коваленко // Physical and Mathematical Education. – 2023. – № 38 (1). – С. 48–53.
- **Олексюк В. П. Сервіс Mendeley Data як засіб оприлюднення експериментальних даних у науково-педагогічних дослідженнях** [Електронний ресурс] / В. П. Олексюк // Інформаційні технології в освіті, науці і техніці (ІТОНТ-2022) : VI Міжнар. наук.-прак. конф., 23-25 черв. 2022 р., м. Черкаси : тези доп. – Черкаси : ЧДТУ, 2022. – С. 98–100. – [дата звернення : 18.06.2025]

СТАТТІ

- Чмир О. С. Напрямки наукових досліджень та практичні кроки з утвердження в Україні відкритої науки / О. С. Чмир // *Методологія сучасних наукових досліджень* : Ювіл. XX Міжнар. наук.-практ. конф., 22-23 лют. 2024 р., м. Харків : зб. наук. праць. – Харків, 2023. – С. 31–34. – [дата звернення : 18.06.2025]
- Чуканова С. О. Життєвий цикл даних дослідження у практиці управління даними [Електронний ресурс] / С. О. Чуканова // *Бібліотечний форум: історія, теорія і практика*. – 2021. – Т. 3, № 25. – С. 18–22. – [дата звернення : 18.06.2025]
- Шишкіна М. П. Відкрита наука в умовах інтеграції освіти України до європейського дослідницького простору [Електронний ресурс] / М. П. Шишкіна, О. П. Пінчук // *Вісник НАПН України*. – 2023. – № 5 (1). – С. 1–7. – [дата звернення : 18.06.2025]
- Що таке метадані статті? Як вони впливають на її індексацію? [Електронний ресурс] (2020-11-17) // *Наука та метрика: офіц. веб – сайт журналу.* – Режим доступу : <https://nim.media/articles/shcho-take-metadani-statti-yak-voni-vplivayut-na-yiyi-indeksatsiyu> [дата звернення : 17.06.2025] – Електрон. дані.
- Ярошенко Т. Відкритий доступ, відкрита наука, відкриті дані: як це було і куди йдемо: (до 20-ліття Будапештської ініціативи Відкритого доступу) [Електронний ресурс] / Т. Ярошенко // *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. – 2021. – № 8. – С. 10–26. – [дата звернення : 17.06.2025]

ВІДЕО-МАТЕРІАЛИ

- Відкрита наука. Основні принципи FAIR даних у життєвому циклі наукового дослідження : вебінар [Електронний ресурс] // You Tube. ДНТБ України. – [дата звернення : 17.06.2025]
- Відкритий доступ, відкрита наука, відкриті дані: виклики часу : вебінар [Електронний ресурс] // You Tube. ДНТБ України. – 5 бер. 2025. – [дата звернення : 17.06.2025]
- Використання постійних ідентифікаторів у наукових дослідженнях та їх роль у відкритій науці : презентація [Електронний ресурс] / You Tube. ДНТБ України. – Режим доступу : [дата звернення : 17.06.2025]
- Назар'єва С. Основи управління дослідницькими даними : вебінар [Електронний ресурс] / С. Назар'єва // You Tube. Науково-технічна бібліотека ім. Г. І. Денисенка. – Київ, 2023. – Режим доступу : [дата звернення : 17.06.2025]
- Жеребчук С. Як якісно оформити метадані наукового дослідження [Електронний ресурс] / С. Жеребчук // You Tube. ДНТБ України. – [дата звернення : 17.06.2025]
- Лекція 1 Відкрита наука та FAIR управління даними як основи досліджень в ЄС : вебінар [Електронний ресурс] // You Tube. МКУ імені Пилипа Орлика. – [дата звернення : 23.06.2025]
- Метадані статті: назва, анотація. ключові слова. Їх значення та вплив на видимість публікації [Електронний ресурс] // You Tube. Наукові Публікації. – [дата звернення : 17.06.2025]

ВІДЕО-МАТЕРІАЛИ

- Основи управління дослідницькими даними : вебінар [Електронний ресурс] // You Tube. Науково-технічна бібліотека ім. Г.І. Денисенка. – [дата звернення : 23.06.2025]
- Петруновська С. Управління дослідницькими даними : лекція для молодих дослідників [Електронний ресурс] / С. Петруновська // Науково-технічна бібліотека ім. Г. І. Денисенка. – Київ, 2024. – [дата звернення : 17.06.2025]
- План Управління дослідницькими даними : вебінар [Електронний ресурс] // Науково-технічна бібліотека ім. Г.І. Денисенка. – [дата звернення : 23.06.2025]
- Управління науковими даними в Україні та ЄС : вебінар [Електронний ресурс] // Університет менеджменту освіти. – [дата звернення : 23.06.2025]
- Тимошенко М. Дані та Метадані. Коротко про концепції менеджменту даних [Електронний ресурс] / М. Тимошенко. – [дата звернення : 17.06.2025]
- Чуканова С. Огляди інструментів перевірки відповідності дослідницьких даних принципам FAIR : вебінар [Електронний ресурс] / С. Чуканова // ДНТБ України. – [дата звернення : 17.06.2025]
- Шевчук О. Наукові дані: поняття, принципи FAIR, репозитарії даних [Електронний ресурс] / О. Шевчук // Наукова бібліотека імені М. Максимовича. – Режим доступу : [дата звернення : 17.06.2025]
- Що таке метадані статті? Як вони впливають на її індексацію? [Електронний ресурс] // TECHNOLOGY CENTER PC ®. – [дата звернення : 17.06.2025]

Бібліотека ОНМеду

 <http://libblog.odmu.edu.ua>

Презентацію створено з використанням матеріалів ресурсу

Slides Carnival

Тиждень відкритого доступу 2025

